

Sygn. akt I C 185/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Aneta Fiałkowska – Sobczyk

Protokolant: Aneta Łokaj

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa C. S.

przeciwko K. S. (1)

o nakazanie złożenia oświadczenia woli

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki C. S. na rzecz pozwanej K. S. (1) kwotę 3 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt I C 1332/11

UZASADNIENIE

Powódka C. S. wniosła o nakazanie pozwanej K. S. (1) złożenia oświadczenia woli, że pozwana przeniesie na powódkę własność lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia- Krzyków prowadzi księgę wieczystą KW nr (...).

W uzasadnieniu swego żądania powódka wskazała, że w dniu 25 kwietnia 2003 r. zawarła z pozwaną, swoją wnuczką, umowę darowizny na mocy, której darowała jej w/w lokal mieszkalny. Pozwana pomimo uzyskania prawa własności lokalu mieszkalnego nie doceniła poświęcenia swojej babci i nie okazuje jej wdzięczności. Zachowanie pozwanej od marca 2013 r. wskazuje wręcz na rażącą niewdzięczność, albowiem pozwana uchyla się od ponoszenia ciężących na niej, jako właściciela, opłat związanych z mieszkaniem, które otrzymała. W związku z tym do ponoszenia całości tych opłat zmuszona jest powódka, która sama znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. Dniem, którym powódka dowiedziała się o rażącej niewdzięczności pozwanej jest dzień 30.04.2013 r.t.j. miesiąc po przesłaniu pozwanej wezwania do uregulowania zaległych kwot stanowiących opłaty czynszowe. Zupełny brak odpowiedzi na pismo powódki wskazuje, że pozwana nie czuje się zobowiązana do ponoszenia kosztów wynikających z własności darowanego jej mieszkania, ani do wspierania swojej babci. Ponadto pozwana nie interesuje się stanem zdrowia swojej babci oraz nie udziela powódce jakiegokolwiek pomocy w sprawach życia codziennego. Natomiast powódka jest osobą w podeszłym wieku, wymagającą pomocy i opieki ze strony osób trzecich i utrzymująca się niewysokiej renty. Do pogorszenia sytuacji materialnej powódki przyczynił się też ojciec pozwanej – syn powódki, który wielokrotnie wykorzystywał nieporadność powódki i nadużywał jej matczynego zaufania nakłaniając do zaciągania pożyczek opiewających na znaczne kwoty celem spłaty jego długów.

W odpowiedzi na pozew pozwana K. S. (1) wniosła o oddalenie powództwa w całości.

Uzasadniają powyższe, w pierwszej kolejności podniosła zarzut res iudicata wskazując, że sprawa o odwołanie darowizny została już między stronami rozpoznana i zakończyła się wydaniem prawomocnego orzeczenia Sądu oddalającego żądanie powódki.

Natomiast z ostrożności procesowej pozwana wskazała, że nie otrzymała od powódki żadnego wezwania do zapłaty zaległych opłat mieszkaniowych. Przy czym po zakończeniu poprzedniego procesu pozwana próbowała nawiązać kontakt z powódką ale próby okazały bezskutecznie albowiem powódka stwierdziła wówczas, że nie chce żadnej pomocy. Powódka nie informuje pozwanej o swoich potrzebach i stanie swojego zdrowia dlatego trudno uznać, ażeby pozwana nie mając żadnego kontaktu z powódką mogła dopuścić się rażącej wobec niej niewdzięczności. Pozwana zaprzeczyła również, że kiedykolwiek była proszona o pomoc i jej nie udzieliła.

Sporny lokal mieszkalny został wykupiony przez rodziców ozwanej, a następnie darowany pozwanej na prośbę powódki, która wcześniej składała taką propozycję swojej córce E. G. i jej mężowi, którzy jednak z propozycji tej nie skorzystali.

Pozwana w 2008 r. wyjechała na studia do Niemiec, ale wcześniej, od 1996 r. powódka mieszkała wspólnie z pozwaną i jej ojcem, a swoim synem we W. przy ul. (...). Zarówno przed wyjazdem do Niemiec, jak również po tym wydarzeniu, wzajemne relacje stron układały się poprawnie. Pozwana odwiedzała babcię w miarę swoich możliwości, telefonowała do niej, wysyłała jej kartki pocztowe z życzeniami, kupowała jej leki oraz ubrania, a także oferowała babci remont spornego lokalu mieszkalnego. Według pozwanej wzajemne stosunki uległy pogorszeniu dopiero na początku 2011 r., kiedy to za namową pozostałej części rodziny powódka zaczęła unikać kontaktów z pozwaną i dawać do zrozumienia, że chciałaby odebrać sporny lokal mieszkalny.

W ocenie pozwanej istotą ponownego jaki i poprzedniego procesu nie jest rażąca niewdzięczność pozwanej, ale chęć odzyskania podarowanego mieszkania za namową pozostałych członków rodziny. Sytuacja ta nie zmieniła się od poprzedniego postępowania i nie ma nic wspólnego z nagannym zachowaniem pozwanej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W 2000 r. C. S. stała się właścicielką samodzielnego lokalu mieszkalnego o powierzchni 50,41 m², położonego we W. przy ul. (...) i pomieszczenia przynależnego, tj. piwnicy o powierzchni 3,9 m², wraz z prawem współwłasności w części wspólnej budynku i nieruchomości gruntowej, dla której to nieruchomości lokalowej Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Krzyków we Wrocławiu prowadzi księgę wieczysta KW nr (...). Powódka jako wieloletni najemca wykupiła w/w lokal mieszkalny na preferencyjnych warunkach, natomiast we wcześniejszym okresie stanowił on wojskowe mieszkanie służbowe.

(dowód: umowa darowizny, k. 12-13; odpis z KW, k. 14-16, zeznania świadka E. G. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

W dniu 25 kwietnia 2003 r. C. S. zawarła ze swoją małoletnią wówczas wnuczką - K. S. (1), reprezentowaną przez rodziców K. i K. S. (2), umowę darowizny w formie aktu notarialnego, na mocy której darowała jej własność w/w lokalu mieszkalnego, zaś obdarowana darowiznę tę przyjęła.

O fakcie darowizny spornego lokalu mieszkalnego na rzecz wnuczki K. S. (1) powódka nie poinformowała córki E. G., która dowiedziała się o tym dopiero w 2011r.

(dowód: umowa darowizny, k. 12-13; odpis z KW, k. 14-16, zeznania świadka E. G. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

W piśmie z dnia 6 lipca 2011 r. darczyńca C. S. złożyła, po raz pierwszy, obdarowanej K. S. (1) oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 25 kwietnia 2003 r., powołując się na rażąca niewdzięczność obdarowanej i zarzucając, że pomimo łączących strony więzi rodzinnych i przyjętych zobowiązań oraz wielokrotnych próśb obdarowana nie

podjęła jakichkolwiek działań – pomocy wobec darczyńcy, w związku z jej trudną sytuacją materialną, stanem zdrowia związanym z leczeniem szpitalnym i koniecznością stałej opieki osób trzecich. W związku z tym C. S. wezwała K. S. (1) do stawienia się w dniu 29 lipca 2011 r. w kancelarii notarialnej celem dokonania zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości.

(dowód: oświadczenie z 6 lipca 2011 r. wraz z dowodem nadania, k. 12; protokół z 29 lipca 2011 r., k. 13 – w aktach Sądu Okręgowego we Wrocławiu I C 1332/11);

Obdarowana nie stawiała się w w/w dniu w kancelarii notarialnej zgodnie z wezwaniem o odwołaniu darowizny i odmówiła zwrotnego przeniesienia własności lokalu mieszkalnego dlatego też w dniu 5 sierpnia 2011 r. C. S. złożyła pozew do Sądu Okręgowego we Wrocławiu (IC 1332/11) przeciwko K. S. (1), w którym domagała się złożenia oświadczenia woli, mocą którego pozwana przeniesie z powrotem na powódkę własność darowanego jej lokalu mieszkalnego położonego we W. przy ul. (...) powołując się na złożone oświadczenie o odwołaniu darowizny.

Przy czym prawomocnym wyrokiem z dnia 26 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił powództwo uznając, że powódka nie wykazała w dostatecznym stopniu przesłanek skutecznego odwołania darowizny, w szczególności - nie wykazała, że zachowanie się pozwanej wobec niej nosiło znamiona rażącej niewdzięczności.

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu Wydział I Cywilny z dnia 26 listopada 2012 r. I C 1332/11 wraz z uzasadnieniem);

Poprzednio rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy ustalił między innymi, że w okresie przed zawarciem umowy darowizny, a także w okresie około 8 lat po zawarciu tej umowy, tj. do początku 2011 r. relacje pomiędzy powódką i pozwaną były poprawne. Po śmierci męża powódki i wyjeździe synowej K. S. (3) do pracy w Niemczech, co nastąpiło w połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, powódka pomieszkiwała przez ponad 10 lat wraz z synem K. S. (2) i małoletnią wówczas pozwaną K. S. (1) w lokalu mieszkalnym należącym do syna powódki we W. przy ul. (...).

W 2008 r. pozwana K. S. (1) wyjechała do Niemiec w celu podjęcia studiów prawniczych, jednak po tym wyjeździe w dalszym ciągu przez ponad 3 lata utrzymywała bardzo dobre relacje z babcią C. S., telefonowała do powódki z Niemiec, przysyłał jej kartki pocztowe z życzeniami, odwiedzała ją w czasie wizyt w Polsce przynosząc wówczas powódce drobne prezenty, a także kupowała w Niemczech wraz z matką i przysyłała dla pozwanej leki i środki medyczne. Pozwana incydentalnie udzielała także powódce drobnych pożyczek pieniężnych nie żądając potem ich zwrotu.

W pierwszej połowie (...) córka powódki - E. G. dowiedziała się o fakcie zawarcia w dniu 24 marca 2000 r. umowy darowizny przez strony i darowaniu lokalu mieszkalnego we W. przy ul. (...) przez powódkę C. S. na rzecz swojej wnuczki pozwanej K. S. (1). W związku z problemami finansowymi powódka zwróciła się do zięcia A. G. o pomoc „w odkręceniu” sprawy związanej z darowizną.

Od początku 2011 r. powódka zaczęła unikać kontaktów z pozwaną, w szczególności nie chciała z nią rozmawiać przez telefon zasłaniając się brakiem czasu, a także zaczęła wówczas dawać pozwanej do zrozumienia, że ma zamiar odwołać darowiznę.

W czerwcu 2011 r. powódka znalazła się w szpitalu, gdzie była operowana w związku z chorobą miażdżycową. Powódkę odwiedzali w szpitalu jej córka E. G. wraz z rodziną i syn K. S. (2).

W czerwcu 2011 r. K. S. (2) wyjechał na stałe do Niemiec do swojej żony K. S. (3).

(dowód: wyrok Sądu Okręgowego we Wrocławiu Wydział I Cywilny z dnia 26 listopada 2012 r. I C 1332/11 wraz z uzasadnieniem);

Powódka C. S. skończyła 76 lat i jest osobą schorowaną. Cierpi na cukrzycę typu B oraz schorzenia na tle miażdżycowym i nadciśnienie. Ma również zaćmę obuoczną. W dniu 27.08.2013 r. przyjęta została do szpitala przy ul. (...) we W. w celu przeprowadzenia kompleksowych badań ogólnych.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 18, badanie EKG k.19, skierowanie do szpitala k. 20, informacja dla lekarza kierującego k. 21, zaświadczenie o stanie zdrowia k. 22, zeznania świadka E. G. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23 , zeznania świadka J. K. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 27:23- 32:05, zeznania świadka A. Z., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 32:05- 37:31, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

Powódka mieszka sama w lokalu mieszkalnym we W. przy ul. (...). Do roku 2012 r. sama regulowała i opłacała wszelkie koszty związane z utrzymaniem lokalu.

(dowód: zaświadczenia z 4.12.2012r. k. 22v zeznania świadka E. G. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

Od sierpnia 2012 r. powódka zaprzestała wnoszenia opłat z tytułu czynszu mieszkalnego lokalu przy ul. (...). Dokonuje jedynie opłaty za media. Od 01.01.2013 r. wysokości miesięcznych opłat czynszowych wynosi 477,10 zł. Na dzień 18.03.2013 r. niedopłata z tytułu czynszu lokalowego wynosiła 1 802,78 zł. Z kartoteki księgowej lokalu wynika, że zadłużenie na listopad 2014 r. wynosi 11 503,30 zł. Powódka obawia się, że zostanie wyeksmitowana z zajmowanego lokalu.

(dowód: zaświadczenie o wysokości opłat od 01.01.2013r. k.24-25, kartoteka finansowa za okres od 01.01.2009r do 31.12.2012r. k. 23, zeznania świadka E. G. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23 , zeznania świadka J. K. e-protokół z dnia 4.11.2014r. 27:23- 32:05, zeznania świadka A. Z., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 32:05- 37:31, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

W okresie od czerwca 2011 r. do chwili obecnej pomoc powódce świadczy przede wszystkim jej młodsza o 10 lat siostra, a także córka E. G. wraz ze swoją najbliższą rodziną. Pomoc polega głównie na zapewnieniu opieki medycznej. Powódka kontaktuje się też ze swoimi sąsiadkami, które pomagają powódce przy niektórych czynnościach jak np. pomiarze ciśnienia, czy robieniu zakupów. Powódka często żali się na problemy finansowe i zdrowotne. Narzeka też na zachowanie obdarowanej wnuczki K..

(dowód: zeznania świadka E. G., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 10;11- 27:23, zeznania świadka A. G., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 01:18- 10:11, zeznania świadka J. K., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 27:23- 32:05, zeznania świadka A. Z., e-protokół z dnia 4.11.2014r. 32:05- 37:31, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

Od zakończenia poprzedniego procesu, tj. od listopada 2012 r. pozwana K. S. (1) nie kontaktowała się z powódką i nie utrzymywała żadnych relacji z babcią.

K. S. (1) nadal mieszka w N., gdzie studiuje i pracuje w niepełnym wymiarze czasu. W Niemczech mieszkają również rodzice pozwanej - K. i K. S. (2).

Powódka C. S. w tym okresie również nie kontaktowała się z wnuczką. K. i nie chciała takich kontaktów.

(dowód: przesłuchanie powódki, e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10, przesłuchanie pozwanej e-protokół z dnia 4.11.2014r. 45:10 – 52:08);

Powódka utrzymuje się z wojskowej emerytury, której wysokość aktualnie wynosi około 1 570 zł miesięcznie. Dostaje jeszcze kwartalnie zapomogę socjalną w wysokości 1 000 zł. Znaczną część uzyskiwanych dochodów powódka przeznacza na opłaty, leki i żywność.

(dowód: decyzja o waloryzacji renty wojskowej k. 26, decyzja w sprawie wymiaru podatku k. 26v, przesłuchanie powódki e-protokół z dnia 4.11.2014r. 37:58- 45:10);

W piśmie z dnia 30 kwietnia 2013 r. darczyńca C. S. złożyła kolejny raz, obdarowanej K. S. (1) oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 25 kwietnia 2003 r., powołując się na rażącą niewdzięczność obdarowanej.

Uzasadniając odwołanie darowizny powódka oświadczyła, że pomimo łączących strony więzi rodzinnych i przyjętych zobowiązań oraz wielokrotnych próśb obdarowana nie podjęła jakichkolwiek działań – pomocy wobec darczyńcy, w związku z jej trudną sytuacją materialną, stanem zdrowia związanym z leczeniem szpitalnym i koniecznością stałej opieki osób trzecich, a zwłaszcza nie uczestniczy w dokonywaniu opłat za mieszkanie zmuszając powódkę do ponoszenie kosztów, do których zobowiązana jest pozwana.

(dowód: oświadczenie z 30 kwietnia 2013r. k. 17);

Powódka reprezentowana przez pełnomocnika w piśmie datowanym na dzień 11.03.2013 r. wezwała pozwaną do zapłaty kwoty 35 100 zł tytułem poniesionych opłat czynszowych za mieszkanie za okres od stycznia 2005 r. do grudnia 2012 r. w nieprzekraczalnym terminie 7 dni. Wezwania tego pozwana nie otrzymała.

(dowód: przedsądowe wezwanie do zapłaty k. 29, przesłuchanie pozwanej e-protokół z dnia 4.11.2014r. 45:10 – 52:08).

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie bezspornym było, że w dniu 25 kwietnia 2003 r. C. S. zawarła ze swoją małoletnią wówczas wnuczką - K. S. (1), reprezentowaną przez rodziców K. i K. S. (2), umowę darowizny w formie aktu notarialnego, na mocy której darowała jej własność lokalu mieszkalnego o powierzchni 50,41 m², położonego we W. przy ul. (...), zaś obdarowana darowiznę tę przyjęła.

Bezspornym było także, że w piśmie datowanym na 30 kwietnia 2013 r., darczyńca C. S. złożyła obdarowanej K. S. (1) oświadczenie o odwołaniu darowizny powołując się na rażącą niewdzięczność obdarowanej.

Istotne jest również to, że powódka już wcześniej, powołując się na rażącą niewdzięczność obdarowanej, w powództwie wytoczonym w sierpniu 2011 r., domagała się złożenia przez pozwaną oświadczenia w przedmiocie zwrotnego przeniesienia własności darowanej nieruchomości, co zostało zakończone oddaleniem jej powództwa w wyroku z dnia 26 listopada 2013r. (IC 1332/11) .

W niniejszej sprawie powódka podnosi, że po zakończeniu poprzedniego procesu pozwana nadal wykazuje wobec darczyńcy rażącą niewdzięczność , która objawia się przede wszystkim w tym, że obdarowana, pomimo trudnej sytuacji materialnej powódki, jej stanu zdrowia związanego z leczeniem szpitalnym i koniecznością stałej opieki osób trzecich, nie udziela jej pomocy, a zwłaszcza nie uczestniczy w dokonywaniu opłat za mieszkanie. Okoliczności te sprawiły, że pismem z dnia 30.04.2013 r. powódka po raz kolejny odwołała darowiznę z dnia 25 kwietnia 2003 r. uczynioną wobec K. S. (1).

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się zatem do ustalenia czy w okresie po zapadnięciu w listopadzie 2012 r. wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu, a złożeniem przez darczyńcę C. S. oświadczenia o odwołaniu darowizny tj. do 30 kwietnia 2013 r. zachowanie pozwanej K. S. (1) wobec powódki było „rażąco niewdzięczne” i czy w konsekwencji złożone przez powódkę w 2013 r. oświadczenie o odwołaniu darowizny było skuteczne.

Kwestia odwołania darowizny w sytuacji rażącej niewdzięczności regulują przepisy k.c. Zgodnie z art. 898 § 1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Kluczowym zagadnieniem dla wykładni art. 898 k.c. jest znaczenie pojęcia rażącej niewdzięczności obdarowanego. Z treści tego przepisu wynikają dwie wskazówki, a mianowicie, że niewdzięczność ta ma osiągnąć stopień rażący oraz że ma być skierowana wobec darczyńcy. Przy czym niewdzięczność obdarowanego polega na takim jego zachowaniu względem darczyńcy, które nie daje się pogodzić z moralnym nakazem poszanowania osoby świadczącej bezpłatnie jakieś dobro. Jak podkreśla się w judykaturze chodzi tu przede wszystkim o zachowanie wysoce niewłaściwe, naganne krzywdzące, ze znacznym nasileniem złej woli skierowanej na uczynienie krzywdy

osobie darczyńcy. Przy ocenie natężenia tej niewdzięczności należy brać pod uwagę zarówno kryterium subiektywne (punkt widzenia samego darczyńcy), jak i kryterium obiektywne (perspektywę rozsądnego uczestnika obrotu). Niewdzięczność przybiera zatem stopień rażący, gdy oba powyższe kryteria stosowane łącznie pozwalają uznać dane zachowanie się obdarowanego względem darczyńcy za szczególnie naganne (w świetle tych kryteriów ocenia się, w jakiej mierze uczucia darczyńcy zostały urażone postępowaniem obdarowanego). Zob. S. D., w: E. B. i in., Komentarz... Zobowiązania, t. 2, 2011, s. 970 i n.

W tej sprawie powódka powoływała się na kilka okoliczności, które miały leż u podstaw złożonego oświadczenia woli o odwołaniu darowizny. Wskazywała przede wszystkim na to, że pomimo łączących strony więzi rodzinnych i przyjętych zobowiązań oraz wielokrotnych próśb, obdarowana nie podjęła jakichkolwiek działań mających na celu udzielenie pomocy darczyńcy, w związku z trudną sytuacją materialną i zdrowotną powódki, a zwłaszcza, że pozwana nie uczestniczy w dokonywaniu opłat za mieszkanie zmuszając powódkę do ponoszenia tych kosztów.

Dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, że powódka nie wykazała, a na niej spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie, aby pozwana, w okresie od daty wyroku z 26.11.2012 r. w sprawie IC 1332/11 do dnia odwołania darowizny w dniu 30 kwietnia 2013 r. dopuściła się wobec powódki rażącej niewdzięczności.

W pierwszej kolejności - odnosząc się do zarzutu braku opieki nad darczyńcą- podkreślić trzeba, że obowiązek tej treści nie został zawarty w treści umowy darowizny sporządzonej w formie aktu notarialnego. Należy zaś przypuszczać, że gdyby strony miały taką intencję to niewątpliwie obowiązki pozwanej jako obdarowanej z tego tytułu zostałyby zamieszczone w akcie notarialnym. Niezależnie od powyższego Sąd miał na uwadze, że w dacie zawierania umowy darowizny pozwana była osobą małoletnią, a zatem nie mogła wówczas składać obietnic i podejmować tego typu zobowiązań. Zobowiązania w tym zakresie mogli jedynie w swoim imieniu złożyć rodzice pozwanej, choć nie zostało to w dostateczny sposób wykazane przez powódkę. Nawet gdyby tak rzeczywiście było, to w takiej sytuacji niewdzięczność wobec powódki należałoby przypisać nie samej pozwanej lecz jej rodzicom, a w szczególności ojcu K. S. (2) (synowi powódki). Zauważyć jednak należy, że powstanie prawa odwołania darowizny na rzecz darczyńcy jest możliwe tylko wówczas gdy rażącej niewdzięczności dopuścił się sam obdarowany. Tylko na obdarowanym spoczywa bowiem obowiązek wdzięczności. Dlatego też nie uzasadniało odwołania darowizny ewentualne niewłaściwe zachowanie się w stosunku do darczyńcy osób trzecich, w tym ojca obdarowanej.

Zwrócić należy także uwagę na istniejący konflikt rodzinny pomiędzy powódką (wraz z jej córką E. G. z rodziną) a synem i synową powódki -K. i K. S. (3) (rodzicami pozwanej), który niewątpliwie przekładał się na relacje samej powódki z jej wnuczką. Od zakończenia poprzedniego procesu oddalającego żądanie powódki w przedmiocie odwołania darowizny kontakty pomiędzy stronami całkowicie znikły. Pozwana K. S. (1) zeznała, że w związku z taką sytuacją nie miała żadnej wiedzy co do aktualnego stanu zdrowia powódki, jej potrzeb i wymagań. Sama powódka, co istotne, a takie kontakty także nie zabiegała, nie informując obdarowanej o swoich oczekiwaniach. Nie usiłowała skontaktować się z wnuczką, a jedyną próbą kontaktu było wystosowane wezwanie do zapłaty zaległych opłat czynszowych, którego zresztą pozwana nie otrzymała. Nie można więc przyjąć, tak jak to oświadczyła powódka, że pozwana, odmawiała pomocy osobie darczyńcy, albowiem powódka o taką pomoc się nie zwracała.

Z drugiej strony trzeba wskazać, że sama pozwana też zrezygnowała z kontaktu ze swoją babcią, przyjmując, że takie kontakty nie są dobrze odbierane. Niemniej jednak zaniechanie takich kontaktów, zwłaszcza w świetle przedstawionych powyżej poglądów orzecznictwa i doktryny co do zachowań obdarowanego, nie może być uznane za rażącą niewdzięczność wobec darczyńcy.

Należy też mieć na uwadze, że pozwana na co dzień mieszka i pracuje w Niemczech zatem nie miałaby nawet możliwości częstych odwiedzić swojej babci. Nie można również w niniejszej sprawie postawić pozwanej zarzutu, że po wyjeździe do Niemiec pozostawiła swoją babcię C. S. bez koniecznej opieki i wsparcia finansowego. Z ustaleń Sądu wynika, że powódka istotnie jest osobą starszą i schorowaną (skończyła 76 lat i cierpi na cukrzyce, nadciśnienie oraz schorzenia na tle miażdżycowym), niemniej jednak opiekę otrzymuje od swojej młodszej siostry i córki - E. G. (i jej

rodziny). Nie dowiodła również powódka, ażeby uzyskiwane przez nią dochody z emerytury i zasiłku nie wystarczały na zaspakajanie podstawowych potrzeb dnia codziennego.

W ocenie Sądu za przejaw rażącej niewdzięczności nie można także było uznać okoliczności, że pozwana nie ponosiła opłat czynszowych związanych z lokalem mieszkalnym, który otrzymała od powódki. Podkreślić bowiem trzeba, że rażąca niewdzięczność obdarowanego musi być okazana względem osoby darczyńcy, natomiast zaniechanie którego się dopuściła pozwana, w zasadzie nie może być uznane za skierowane przeciwko samej powódce.

Przyjmując jednak szerzej, że niewdzięczność polegać miała na nieudzielaniu odpowiedniego wsparcia finansowego powódce, to i ta kwestia nie może świadczyć o rażącej niewdzięczności obdarowanej. Jak już wskazano powyżej powódka nie dowiodła, ażeby nie była w stanie z bieżących dochodów pokrywać swoich podstawowych potrzeb. Ponadto w sprawie bezspornym było, że począwszy od momentu darowizny, tj. od 2003 r. to powódka zajmowała darowany pozwanej lokal mieszkalny i przez cały ten czas, właściwie do końca 2012 r. powódka sama pokrywała opłaty eksploatacyjne, a zaprzestała ponoszenia opłat z tytułu zajmowanego lokalu dopiero po zapadnięciu wyroku sądowego oddalającego poprzednie powództwo o nakazanie złożenia oświadczenia woli. Z przedstawionego zestawienia wynika, że zadłużenie zaczęło narastać od stycznia 2013 r. i obecnie sięga nawet kilkunastu tysięcy złotych. Powódka zaprzestała uiszczenia opłat czynszowych pomimo tego, że jej sytuacja materialna w tym czasie nie uległa pogorszeniu, bo chociaż należy przyjąć, że to na pozwanej, jako właścicielu lokalu spoczywa obowiązek ponoszenia opłat eksploatacyjnych, to przez lata na podstawie wzajemnych ustaleń, mieszkanie opłacała powódka i pozwana nie wiedziała, że ta sytuacja uległa zmianie.

Co więcej, należy zauważyć, że pomimo obaw powódki związanych z narastającym długiem i zagrożeniem eksmisji powódka, doząc do ustalenia sposobu współuczestniczenia przez pozwaną w kosztach utrzymania lokalu, nie podjęła żadnych skutecznych kroków zmierzających do nawiązania kontaktu z pozwaną i wyjaśnienia tej sytuacji, tak jak by tego wymagały normalne stosunki rodzinne. Wystosowała jedynie wezwanie do zapłaty zaległych opłat czynszowych sięgających wstecz do 2005r.

Niezależnie od tego wskazać należy, że do alimentowania powódki w pierwszej kolejności zobowiązani są jej zstępni, tj. syn K. S. (2) i córka E. G., zaś ewentualne zaniedbania z ich strony w tym zakresie, jak już wyżej wskazano, nie powinny obarczać obdarowanej.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu, nie sposób przyjąć, ażeby pozwana dopuściła się wobec powódki **rażącej** niewdzięczności.

Dlatego też, wobec braku przesłanki z cytowanego na wstępie niniejszych rozważań przepisu art. 898 § 1 k.c. odwołanie darowizny przez powódkę należy uznać za nieskuteczne, a tym samym powództwo o nakazanie złożenia oświadczenia woli nie ma żadnej podstawy prawnej i podlegało oddaleniu jako bezpodstawne w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach procesu w punkcie II sentencji wyroku, Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c.

Zgodnie z dyspozycją powołanego przepisu strona przegrywająca sprawę winna zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), a zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia od obowiązku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Do niezbędnych kosztów procesu w niniejszej sprawie należy zaliczyć wynagrodzenie należne pełnomocnikowi pozwanej ustalone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa.